

Prvé zdokumentované hniezdenie húsky pestrej (*Tadorna tadorna*) na Slovensku

*First documented breeding of the Shelduck (*Tadorna tadorna*) in Slovakia*

Dávid PROKOP¹ & Ján SVETLÍK²

¹Mečíkova 55, 841 08 Bratislava, Slovensko; david.prokop@post.sk

²Štefana Kráľika 51, 841 08 Bratislava, Slovensko; jan.svetlik@nextra.sk

Hniezdne rozšírenie húsky pestrej (*Tadorna tadorna*) v Európe je viazané na dve hlavné oblasti. Severozápadná populácia obýva pobrežné pásmo Atlantického oceánu, Severného, Nórskeho a Baltského mora, kde obsadzuje bahňité pobrežie, brakické lagúny aj vnútrozemské sladkovodné plochy. Najpočetnejšia je vo Veľkej Británii, Švédsku a Holandsku. Druhá, juhovýchodná populácia, hniezdi viac vo vnútrozemí na jazerách a slaniskách najmä v Rusku a na Ukrajine. Časť tejto populácie je pri Čiernom mori v Bulharsku, Rumunsku a Ukrajine a pri Stredozemnom mori v Španielsku (Danko 2002).

V dôsledku expanzie druhu sa čoraz častejšie objavujú správy o jej zahniezdení aj vo vnútrozemí (silná je najmä nemecká populácia v údolí rieky Labe). Z Maďarska sú známe 4 úspešné hniezdenia (Pásti 2005), v Českej republike bolo zistené prvé hniezdenie síce už v roku 1972, ale pravidelné hniezdenie 1–2 párov sa datuje od roku 1996 (Šťastný et al. 2006) a jedno hniezdenie je známe aj z Rakúska (Danko 2002). Húska pestrá zaletuje na územie Slovenska takmer pravidelne najmä na jar, zriedkavejšie sa vyskytne na jeseň aj v zime. Pozoruhodný bol najmä výskyt 35 ex. v novembri 1997 na Hrušovskej zdrži (Brinčík in Rác 1998).

Prvé hniezdenie húsky pestrej z územia Slovenska sa podarilo zdokumentovať v júni 2006. Počas cyklotúry dňa 25. 6. 2006 pozdĺž rieky Moravy pozoroval prvý z autorov z hrádze pri Gajaroch dve výrazne biele kačice so skupinkou mladých. Lokalita „Za Veľkým“ sa nachádz

za približne na 45 rkm rieky Morava v blízkosti obce Gajary. Jednalo sa o dlhodobo zatopené pole v dôsledku výdatných jarných dažďov a nasledovnej záplavy. V čase návštevy lokality (27. 6. 2006) sa tu nachádzali už len tri väčšie plytké vodné plôšky (približne 15 × 6 m).

Pri jednej z mlák sme okamžite spozorovali dospelý párik húsky pestrej spolu s 9 mladými, ktoré plávali na vode. Mladé boli ešte v prachovom perí (obr. 1). Po pomalom priblížení sa asi na vzdialenosť 50 metrov, samec spolu so samicou vzlietli a začali lietať okolo nás v kruhu, pričom vydávali tichý, chrčivý hlas. Mladé sa medzitým rozbehli ukryť do okolitej hustej vegetácie. Samica sa pokúšala svojim volaním odlákať mladé smerom od nebezpečenstva, ktoré sme predstavovali my a samec typickým „krídlovaním“ lákal nepriateľa presne na opačnú stranu. Asi po 20 minútach, ktoré sme strávili

Obr. 1. Mláďa húsky pestrej na lokalite „Za Veľkým“ pri Gajaroch (Foto: J. Svetlík).

Fig. 1. Shelduck young at the locality „Za Veľkým“ near Gajary (Photo by J. Svetlík).

ukrytí vo vegetácii, vyšli dve najodvážnejšie mláďatá späť na mláku kde sa nerušene potápali a plávali, pričom zberali potravu z vodnej hladiny aj pod ňou. Dňa 30. 6. 2006 pracovník CHKO Záhorie R. Jureček pozoroval na tej istej lokalite samca so samicou a so 7 mladými. Po tomto dátume už rodinka pozorovaná nebola a zostáva nám len veriť, že úspešne vyleteli a o rok sa vrátia naspäť. Hniezdo sa nepodarilo dohľadať. Na moravskej strane rieky Moravy sa v r. 2006 vyskytli tri potencionálne hniezdiace páry, z toho jeden bol dokázaný (D. Horal in litt.). U všetkých bolo opakovane pozorované zalietavanie do stohu slamy kde s najväčšou pravdepodobnosťou bolo umiestnené aj hniezdo. Na slovenskej lokalite však stoh slamy nebol. Hniezdenie húsky pestrej bolo akceptované Faunistickou komisiou Slovenskej ornitologic-

kej spoločnosti (FK 16/2006) a týmto sa druh stal 221 hniezdičom v slovenskej avifaune.

Literatúra

- DANKO Š. 2002: Húska pestrá / Kazarka pestrá (*Tadorna tadorna*). — Pp.: 123–124. In: DANKO Š., DAROLOVÁ A. & KRIŠTÍN A. 2002: Rozšírenie vtákov na Slovensku. VEDA, Bratislava.
- PÁSTI C. 2005: Renewed breeding of Common Shelduck (*Tadorna tadorna*) in Hungary. — *Aquila* **112**: 228–240.
- RÁC P. 1998: Poznámky k práci „Vtáky slovenského úseku Dunaja a Žitného ostrova“. — *Tichodroma* **11**: 217–243.
- ŠŤASTNÝ K., BEJČEK V. & HUDEC K. 2006: Atlas hnízdního rozšíření ptáků v České republice. — Aventinum, Praha.

Došlo: 1. 11. 2006

Prijaté: 9. 11. 2006

Prvý záznam skaliarika púšťového (*Oenanthe deserti*) na Slovensku

First record of the Desert Wheatear (Oenanthe deserti) in Slovakia

Ján KOČÍ¹ & Anton KRIŠTÍN²

¹Scherera 36, 921 01 Piešťany, Slovensko; jan.koci@centrum.sk

²Ústav ekológie lesa SAV, Štúrova 2, 960 53 Zvolen, Slovensko; kristin@savzv.sk

Skaliarik púšťový hniezdi v západnej Palearktíde v úzkom pruhu severnej Afriky od Maroka po Egypt, na blízkom Východe hlavne na Arabskom polostrove a najsevernejšie lokálne aj v Turecku. Mimo západného Palearktu hniezdi na východe cez strednú Áziu po severnú a centrálnu Čínu, na juhu v Himalájach a Iráne. V Európe pravdepodobne nehniezdi, no náhodne bol pozorovaný temer vo všetkých štátoch, najsevernejšie aj vo všetkých štátoch Škandinávie. Z okolitých štátov bol pozorovaný

do r. 1997 aj v Maďarsku a Nemecku (Snow & Perrins 1998). Treba poznamenať, že v strednej Európe bolo do r. 1988 publikovaných len 5 pozorovaní (Glutz & Bauer 1988).

Dňa 4. 11. 2005, o 12:00 bol za slnečného počasia pozorovaný zaujímavý jedinec skaliarika na obhospodarovaných poliach v k. ú. obce Považany, 3 km južne od Nového mesta nad Váhom (48°45' s. š., 17°50' v. d., 168 m n. m., kvadrát DFS 7372). Išlo nielen o ťažko určiteľného jedinca ale aj o zaujímavý termín